

Uppföljning av Kunskapscentrum

Allergi, Astma & KOL - KAAK

2018

Årlig uppföljning av Region Skånes kunskapscentra

Här kommer underlaget för den årliga uppföljningen av kunskapscentra inom Region Skånes.

Kunskapscentrum är en del av Region Skånes sakkunnigorganisation och har till uppgift att bland annat bevaka, sammanställa och sprida kunskap, analysera, utvärdera och kvalitetssäkra resultat, bidra till kompetensutveckling och utveckla metoder och processer.

Uppföljningen bygger på den generella beskrivningen av ett kunskapscentrums uppdrag som beslutades av hälso- och sjukvårdsnämnden 2015-04-24.

Till detta underlag ska också en bifogad ekonomisk redovisning enligt underlag medfölja.

Underlaget ska vara Koncernkontoret (sven.oredsson@skane.se) tillhanda senast 2019-02-28

Vid frågor kontakta: sven.oredsson@skane.se

2018-12-17

*Sven Oredsson
Enhetschef
Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning*

Beskrivning av verksamheten

År 2007 bildades AKC - Allergikompetenscentrum och 2016 fick enheten ett formellt uppdrag som Kunskapscentrum och är organiserade under Lungmedicin Lund SUS. Vi arbetar med att förbättra vårdprocessen mellan specialist- och primärvård, ta fram riktlinjer och vårdprogram, arbetar med kompetenshöjning och att utföra utredningar inom vårt medicinska område. Vi medverkar även i utvecklandet och arbetet av certifieringen av mottagningar inom Hälsoval Skåne inom allergi, astma och KOL.

Kunskapscentrum allergi, astma och KOL (KAAK) är ingen stor enhet men har stor erfarenhet inom sitt område. Personer knutna till KAAK på heltid alternativt timmar under 2018.

Leif Bjermer	enhetschef, professor
Alf Tunsäter	specialistläkare, docent
Kerstin Romberg	specialist i allmänmedicin
Birgitta Jagorstrand	distriktssköterska, arbetar med eHälsa
Ulrika Berg är	distriktssköterska, utbildningskoordinator
Benita Björk	astma/KOL-sjuksköterska, certifieringsansvarig
Marianne Person	kommunikatör
Sissela Silvmarker	administratör
Peter Meyer	specialistläkare, barnallergolog
Cecilia Ahlström	ÖNH specialist
Emanuelsson	

1. Vilka aktiviteter har varit aktuella föregående år förutom utbildningsinsatser och projekt som redovisas separat?

• **Direktöverföring från PMO till LVR (Luftvägsregistret)**

KAAK har arbetat med att ta fram mallar för kommande direktöverföring från journalsystemet PMO till LVR. Mallarna är nu språkgranskade. Vi anordnade fyra tillfällen för att primärvården om hur journalmallarna ska hanteras.

Förbättring av journaldokumentationen är ett led i att implementera Socialstyrelsens riktlinjer i det dagliga arbetet. Mallarna/checklistan ska fungera som: Kunskapsstöd för personalen. Checklista för det som är relevant för patientens vård. Stödja LVR så vi kan utvärdera vården. Viktigt är även att specialistvården arbetar med Luftvägsregistret.

• **AIT allergen immunterapi**

KAAK arbetar med målet att bygga upp en kompetens för AIT till nästa höst då eventuellt sublingual immunterapi mot björkallergi blir tillgänglig. Nytt AIT dokument från SFFA (Svenska Läkaresällskapets sektion för allergiforskning) kommer under 2019. Arbetar med förslag till SLIT körkort.

• **Uppdaterar vår Kunskapsbank med KOL information**

Syfte med våra korta kunskapsblad är att personal på vårdcentraler ska kunna ge patienten, eller anhörig, en kort och enkel information kring KOL.

2. Driver eller deltar ni i något/några specifika projekt?

Nej

Ja

Om ja, ange vilka:

- **Pollenprognoser för egenvård**

KAAK har fått en delegation från Regional utvecklingsavdelningen – Miljöenheten med ett tilldelat uppdrag att arbeta med Polleninformation och vikten av att läsa pollenprognoser för egenvård.

- **eHälsoprojekt Hjärtsvikt och KOL**

KAAK deltar fortsatt i e-hälsoprojekt Hjärtsvikt och KOL. Det är ett samarbete mellan verksamhetsföreträdare för Hjärtsvikt, KOL och Innovation Skåne AB. Mål för e-hälsoprojektet inom Skånes Universitetssjukvård är att förbättra vårdkvalité för KOL-patienterna i primärvård. Projekt består av tre delar.

1. **Utbildning till personal** där det ingår en pedagogisk presentation om vård vid KOL, att läggas i Utbildningsportalen hos Region Skåne.
2. **Individanpassad patientutbildning på 1177** Stöd- och behandlingsplattform (Inera). Syftet är att öka patientens förståelse för sin KOL och bidra till en bättre behandlad sjukdom genom återkommande självskattningar med CAT- och mMRC-formulär, instruktionstexter, filmer och påminnelser om ordinerade läkemedel.
3. **Med webbapplikation LifePod** (upphandlad av RS) underlätta för vårdgivare och patient att dokumentera och följa sitt hälsotillstånd och behandlingens påverkan, att monitorera. Projektets är nu inne i en fas att genomföra en PoC, Proof of Concept, som omfattar ca 210 patienter vilka ska använda LifePod under sex månader.

3. a. På vilket sätt har ni arbetat med att analysera, utvärdera och kvalitetssäkra resultat inom ert område?

- **Certifiering av astma, allergi, KOL-mottagningar**

För år 2018 har 61 primärvårdsenheter blivit certifierade utav 162 inom Hälsoval Skåne. KAAK meddelar därefter redaktionen för 1177 vilka vårdcentraler som har uppnått certifiering. Syftet med certifieringen är att stödja astma-, allergi- och KOL-mottagningarna i deras arbete med att upprätthålla en strukturerad arbetsform samt att säkerställa kvaliteten i vården av patienter med astma, allergi och/eller KOL. Vi följer upp de vårdcentraler som inte uppfyller kraven med feedback. Cirka 15 vårdcentraler är stabila och har varit certifierade från starten 2014. KAAK har under året arbetat, tillsammans med en representantgrupp med sjukgymnaster, med att ta fram ett underlag om vad ett besök till fysioterapeut ska innefatta för en certifierad mottagning.

b. Har ni inom kunskapscentrat arbetat med att identifiera medicinskt omotiverade skillnader i utifrån t.ex. kön, ålder, socioekonomi och geografi?

KAAK har tidigare kartlagt en geografisk ojämlikhet hos för **allergiker** där möjligheten att få immunterapi starkt varierar i Skåne för de patienter som inte lindras av vanlig medicinering mot sin allergi.

Genom analys av det nationella kvalitetsregistret Luftvägsregistret (LVR) framkommer att ca 30 % av **astmatikerna** är dåligt kontrollerade i sin sjukdom i Sverige och det ligger även högt inom Region Skåne. De flesta i patientgruppen **KOL** söker sig till primärvården. För dessa ses en ökning varav kvinnor dominerar såväl i antal insjuknande, som död i sjukdomen. Socialstyrelsens riktlinjer (Vård vid astma och kroniskt obstruktiv lungsjukdom, 2015) som syftar till att höja kvaliteten på vården har ännu inte implementerats tillräckligt i regionen. Här finns ett behov av utbildning för såväl vårdpersonal som dess verksamhetschefer för att nå upp till Socialstyrelsens krav.

Nej

Ja

c. Om ja, beskriv hur:

Samarbetar med DataAnalys RegisterCentrum för att få fram bra statistiskt underlag om KOL- och astma vården. Bland annat söks det efter eventuellt felregistreringar (rätt diagnosregistrering, söka akut, regionala skillnader, tid att få ut epikriser, vilka parametrar är solida). Ett önskemål är att det ska krävas av Region Skåne att patienter ska registreras i LVR både inom primär- och specialistvården.

d. Vad är de viktigaste slutsatserna för era patientgrupper utifrån ovanstående frågeställningar?

Det finns fortfarande oklarheter avseende KOL-diagnosregistreringar inom såväl primär- som specialistvård. Redan nu planeras för motsvarande utredning för allergi- och astmadiagnoser.

4. Vilken utbildningsverksamhet har ni bedrivit under året och till vilka målgrupper?

KAAK hade något färre deltagare på 3-4 kurser i våras på grund av direktiv från förvaltningscheferna att medarbetare inte bör gå på fortbildning mellan vecka 2-11.

Ny kurs för undersköterskor i Region Skåne med grundläggande kunskap inom allergi, astma/KOL, tobak m.m. startades under 2018. Den har fått bra beläggning.

KAAK samarbetar med Högskolan Kristianstad och föreläsare fyra tillfällen/ år om Socialstyrelsens riktlinjer samt undervisar i spirometrikompetens för blivande

astma/KOL-sköterskor på högskolans 15 hp-kurs: "Vård vid allergi, astma och kroniskt obstruktiva sjukdomar".

Vi har samverkat under våren med representanter **för Vårdvetenskap vid Malmö universitet**. Ett resultat blev att Vårdvetenskapen föreläste på KAAKs nätverksträff om Följsamhet till läkemedelsbehandling vid astma och om Sjuksköterskornas professionella samtal. Detta för att öka medveten hos astma/KOL-sjuksköterskor i Region Skåne samt förbättra följsamheten hos patienterna, enligt Socialstyrelsens Patientutbildning rekommendation 3.

Utbildning	Målgrupp	Antal deltagare
Allergi på BVC - 1 tillfälle per år	BHV-sjuksköterskor, BHV-läkare, Primärvårdsdietister	58
Astma och Allergidagen - Avancerad nivå	specialister i allmänmedicin och ssk med specialkompetens primärvård	24
Astma och Allergidagen - Allmän nivå	Ssk, barnmorskor, personal inom BHV, MHV, SHV, telefonrådgivning/triage	13
Astma, allergi och KOL för läkare i primärvården - 4 tillfälle per år	Specialister i allmänmedicin primärvård	21+19+ 16+11
Fysioterapidagarna – två heldagar med inriktning astma-KOL	Fysioterapeuter	23
Spirometri Intro - Förberedande körkortsutbildning – 3-4 tillfälle per år	Ssk, läkare, fysioterapeut	10+20+ 15
Luftvägsregistret – registrera och ta ut statistik	astma/KOL-teamet och verksamhetschefer	25
Nätverksträff för vårdpersonal - Malmö	Sjuksköterskor även undersköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter och dietister	47
Nätverksträff för vårdpersonal som arbetar med allergi, astma och KOL - Hässleholm	Se ovan	83
SK-kurs - Allergologi för barn och vuxna	ST-läkare i hela landet med inriktning Barn- och vuxenallergologer och även övriga specialiteter	35
Spirometri Tolkning: Uppföljning och tolkning	De som har ett Spirometrikörkort	16
Spirometrikörkort - 4 tillfälle per år	Samtliga i astma, allergi, KOL-teamet, för PV och specialistkliniker	19+25+ 25+26
Undervisning i spirometri-kompetens - 4 tillfälle per år	Sjuksköterskeutbildning på Högskolan Kristianstad	30
Undersköterskedag 2 tillfällen	Undersköterskor inom allergi, astma och KOL	18+22

5. Har kunskapscentret under året tagit fram något nytt eller reviderat regionalt vårdprogram eller riktlinje?

- Nej
 Ja

Om ja, ange vilket/vilka:

- Regional riktlinje för **utredning, diagnostik och behandling av patienter med luftburen allergi**, Fastställt 2018-03-21
- Regional riktlinje för **Temperaturreglerat laminärt luftflöde (TLA)** vid svår allergisk astma, Fastställt 2019-01-16

6. Har ni specifikt arbetat med att implementera nya arbetssätt eller metoder tex utifrån vårdprogram eller riktlinjer?

- Nej
 Ja

Om ja, ange på vilket sätt:

Inom eHälsoprojekt Hjärtsvikt och KOL, förutsätter införandet av ett digitaliserat omhändertagande ett nytt sätta för mottagningar att arbeta utifrån, vad gäller monitorering och patientutbildning.

7. Beskriv hur ni tillgodoser att ert regionala uppdrag uppfylls i form av samverkan med Region Skånes egna förvaltningar och privata vårdgivare, tänk både specialistkliniker och enheter inom primärvård?

Samarbete med Vårdhygien hygiensköterskor som lett till att vårdhygien har skickat en motion till Svensk Förening för Vårdhygien angående nationella riktlinjer gällande rengöring av andningsbehållare/spacrar. Det finns inga gemensamma riktlinjer för hela Skåne men med förhoppning att det blir en riskbedömning och att gemensamma riktlinjer kommer.

Samarbete med Klinisk Immunologi om analyser av labprover för diagnostik av allergi och rutiner för att ta reda på vilka behov klinisk forskning har jämfört med vårdcentraler. En fråga är bl.a. angående exakta analyser vid katt- samt mjölkproteinallergi (IgE4).

I samarbete med olika enheter hjälper vi till med att lägga upp fortbildningsprogram:

- **Lungmedicin i Malmö** om en KOL dag enbart tillsammans med vårdcentraler i Malmö om bl a remissgång – kallad KOL i samverkan i Malmö.
- **AKO** om Astma samt KOL för specialister i allmänmedicin.
- **Ambulanspersonal** om fortbildning om KOL samt allergi 2 ggr i 2019.

8. **Har ni under det gångna året samverkat med någon annan gruppering inom sakkunnigorganisationen (nationell eller regionala programområden, expertgrupper eller terapigrupper i Region Skåne, andra kunskapscentra, AKO- organisation, kompetenscentrum för primärvård mfl)?**

I Nationella programområden (NPO) KAAK har representation genom Kerstin Romberg som ledamot i gruppen Lung- och allergisjukdomar. Grupp har påbörjat att arbeta utifrån Region Skåne modellen att alla regioner år 2020 ska ha certifierade mottagningar för allergi, astma och KOL patienter. På Programrådets SKL:s sida finns publicerat KAAK:s instruktionsfilmer och på Lathund.

För Regionalt programområde (RPO) Lung- och allergisjukdomar inom Södra sjukvårdsregionen är Kerstin Romberg sammankallande och även KAAK medarbetare Ulrika Berg ingår.

KAAK tog initiativ tillsammans med KC demens vilket resulterade i ett större **KC samverkansmöte** med fyra andra Kunskapscentrum hos KC Demens 13 juni 2018. Diskuterade beröringspunkter och samverkan.

Tillsammans med Kunskapscentrum för BHV föreläser vi om allergier på BVC.

9. **Enligt beslutet i HSN 2015 ska ett kunskapscentrum inte bedriva forskning eller klinisk verksamhet men kan tillhandahålla en bas för att möjliggöra och facilitera såväl forskning som klinisk verksamhet som då inte finansieras av regionbidraget. Gäller detta för ert kunskapscentrum och i så fall ge exempel på forskning och klinisk verksamhet som bedrivs kopplat till kunskapscentrum.**

Nya behandlingsmetoder fram för allt nya dyra biologiska läkemedel kräver en mer personriktad behandling. KAAK är därför knuten till några viktiga projekt som har till mål att få en bättre karakterisering av patienter med astma och / eller KOL. Vi arbetar också med registerverksamhet då det är av största vikt att det sker ett erfarenhetsutbyte mellan behandlande enheter. Nedan följer två viktiga exempel.

1. **Breathe**, ett EU-finansierat samarbetsprojekt mellan Lund och Köpenhamn där man studerar biomarkörer hos patienter med astma eller KOL. Patienter undersöks med avancerad fysiologi och inflamometri på forskningsenheten i Lund samt på två primärvårdscenter, Nässets Läkargrupp (400 astma patienter) och Vårdcentralen Näsby (200 pat). Spinn-off från Breath hoppas vi på mer avancerad spirometri ut i primärvården.
2. **NSAR** (Nordic Severe asthma Register), ett samarbetsprojekt mellan de nordiska länderna (Nordic Severe Asthma Network NSAN) samt ISAR (International Severe Asthma Register). KAAK spelar här en central roll. Data från patienter med svår astma samlas in från behandlande enheter, importerar till Luftvägsregistret samt till ISAR. (Förslag till incitament för att öka registrering kan vara att klinik inte får behandla med biologiska läkemedel om de inte registrerar behandlingen i LVR.)

10. **Övriga kommentarer**

KAAC har ett nära samarbete med ALLISS (Allergologisk Intresseförening i Södra Sjukvårdsregionen). ALLISS samlar allergiintresserad vårdpersonal inom primär samt slutenvård. Ett vår- och ett höstmöte arrangeras årligen och fungerar som ett utmärkt forum både för att samla allergiintresserade i södra regionen samt att kommunicera ut ny kunskap.

Lund 2018-02-28